

- Vi støtter representantforslaget, og vil bidra i utformingen av en ny ordning som bygger på erfaringene vi har gjort med pilotordningen med lærerspesialister. Det er viktig at vi får forutsigbarhet i dette, ikke minst for de lærerne som nå tar lærerspesialistutdanning eller som har en spesialistfunksjon i dag.

Lektorlaget ønsker at lærere og lektorer skal kunne videreutvikle seg gjennom hele yrkesløpet. Vi ønsker oss karriereveier som ikke leder ut av klasserommet, men som kan bidra til å forbedre undervisningspraksisen og læringen som skjer i klasserommene. Vi må bygge karriereveier som ikke leder over i et administrativt eller ledelses- spor, men som gjør at engasjerte fagformidlere får bidra til å videreutvikle egen praksis - og skolens praksis.

NL ønsker på sikt robuste, varige karriereveier i skolen som ikke er sårbare for varierende politiske prioriteringer, og som bygges på eksisterende kunnskaps- og erfaringsgrunnlag. Karriereveier i skolen kan bli et sentralt bidrag i balansen mellom «profesjonalisering innenfra» og «profesjonalisering ovenfra» som ekspertgruppen for lærerrollen etterlyste noen år tilbake. Karriereveier er også viktig virkemiddel for vårt mål om at høy kompetanse skal lønne seg- også når du jobber i skolen.

For å kunne bygge reelle karriereveier, må en ny ordning dimensjoneres opp kraftig. Regjeringens Solbergs ambisjoner om 3000 lærerspesialister fra 2022/23 var en start. Vi støtter selvsagt at alle skoler bør ha en – gjerne flere- spesialister i begynneropplæring, men advarer politikerne mot å innrette en ny ordning kun mot grunnskolens behov.

[Spesialistordninger i videregående opplæring: Mentorspesialist, sensorspesialist og fagutvikler](#)
Hva som er behovet og som kan være egnede karriereveier i videregående opplæring vil være annerledes enn i grunnskolen. Tre behov peker seg ut i videregående skoler: vurdering, veiledning og fagutvikling.

Vurdering utpeker seg som et naturlig område, og NL har over tid argumentert for å innføre en funksjon som sensorspesialist i skolen, som vi mener vil styrke eksamensordningene i norsk skole på sikt. Sensorspesialister kan eksempelvis få et overordnet ansvar for å utarbeide eksamensoppgaver ved lokalt gitt eksamen. Elevens rettssikkerhet vil bli styrket ved en slik ordning, da de kan være sikre på at den viktige sluttvurderingen gjøres av eksterne sensorer som er en del av et profesjonelt felleskap der man diskuterer krav og standarder.

Veiledning av nyutdannede nyansatte lærere kan også bygges ut til en mentor-rolle med en tydeligere, fastere funksjon enn vi har i dag. Her er behovet stort, og en mentorspesialist kan bidra til å dempe praksis-sjokket og sørge for å holde de lærer- og lektorutdannede i skolen.

Fagutviklere eller fagkoordinatorer vil være en tredje type funksjon vi ser for oss, en faglig spesialiststilling med ansvar for å bidra til kvalitet i undervisning og metodevalg, som kan gi råd til ledelsen i spørsmål som angår faget, og i organiseringen av undervisningen i faget. Dette er eksempler på ulike typer karriereveier som vi mener det både er behov for i skolen, og som vi vet våre medlemmer er interessert i.

En ny ordning med karriereveier i skolen må også gi et stort nok antall spesialistfunksjoner på hver skole, til at lærerne i fellesskap kan utvikle seg. Bevilgningene må gjøre det mulig å tilsette flere mentorspesialister, sensorspesialister, fagkoordinatorer eller fagutviklere innenfor en faggruppe og på en skole.

En ny ordning må bygges på tydelige, nasjonale rammer

1. Still høye formelle krav for å kunne bli tilsatt i en funksjon

For å sikre nødvendig faglig kvalitetssikring, må det stilles formelle krav for å bli tilsatt i en spesialistfunksjon: krav om mastergrad, fordypning i faget eller emnet, og minst fem års relevant undervisningserfaring. For å gi nye karriereveier god grobunn i skolen, må det være tydelig at det stilles formelle krav til hvem som kan få en fagutvikler-funksjon, og disse må ikke være de samme som minstekravene for å undervise i det aktuelle faget. En spesialistfunksjon må bygge på en master, ikke inngå som en del av den. Norsk Lektorlag støtter Marte Lorentzen når hun i sin doktoravhandling om lærerspesialistene skriver at: *«kunnskapsspesialiseringer som ligger til rollen ikke bør neglisjeres dersom slike lærere både skal oppnå faglig anerkjennelse, legitimitet og samtidig gi viktige bidrag til skolenes utviklingsarbeid¹»*

2. I en spesialistfunksjon må læreren gis mulighet for etter- og videreutdanning i de fagene eller emnene hen skal ta et særskilt ansvar for.

3. Tiden avsatt til funksjonen kan videreføres på dagens nivå som et minimum, og på sikt ønsker vi at den økes.

Om lærere og lektorer i en spesialistfunksjon skal kunne leve opp til ambisjonene om å heve kvaliteten på undervisningen, og til andre forventninger til rollene, bør det også settes nasjonale rammer for hvor mye tid en skal bruke på denne funksjonen.

Dette mener vi vil kunne gi en mer forpliktende ordning – for både lærere, rektorer og for skolesektoren i stort. Stortinget kan legge til rette ved bevilgninger, og ved å ikke legge føringer som gjør at behovene til faglig karriereutvikling strupes for lektorene i videregående opplæring.

En ny ordning må bygge på eksisterende kunnskapsgrunnlag

Lærerspesialister flest har sett på rollen som et utløp for faglig engasjement, de dykker ned i faglige problemstillinger og interesseområder. Det må vi beholde i en ny ordning. Fagdidaktisk oppdatering var det spesialistene drev mest med. Dette er kjærkomment, både for lærere og for elevene som drar nytte av en slik oppdatering.

Evalueringsrapporten tyder på at en lærerspesialistordning eller en mer reell karrierevei som vi bygger på sikt kan være et viktig virkemiddel for å beholde kompetente lærere. Piloten med lærerspesialistordningen var en god begynnelse på en viktig anerkjennelse av faglig spisskompetanse i skolen. Det må også fremtidige karriereveier bli. Faglige spesialistfunksjoner vil gi muligheter for utvikling i klasserommene, også for dem som fra før møter minstekravene for å undervise i fag. Dette kan stimulere flere godt utdannede til å bli i skolen, framfor å søke faglig utvikling andre steder, og vi mener det også vil være et viktig bidrag inn i kvalitetsutviklingsarbeidet i skolen.

¹Phd-avhandling 2021 nr 32, OsloMet Like lærere leker best. Om lærerspesialistenes rolle i skolen og profesjonen, side 76